

Pusuhippaa,
lääkärileikkejä ja
haikaravauvoja...

Pieni lapsi seksuaalisuuden portailla

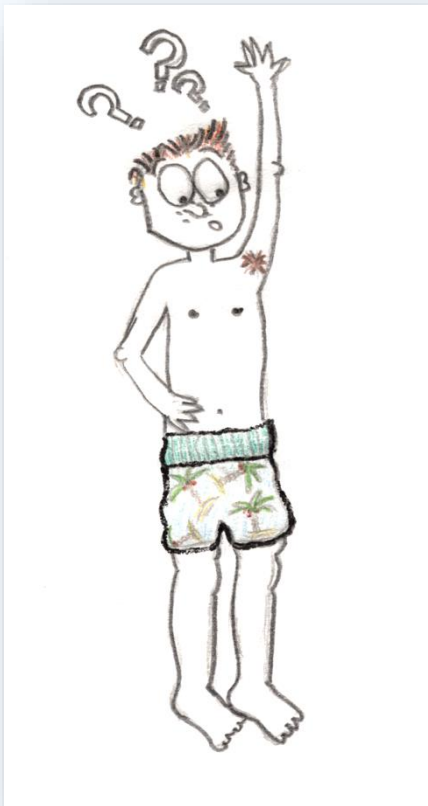
Raisa Cacciatore

Lastenpsykiatri, tietokirjailija

Väestöliiton
asiantuntijalääkäri

www.vaestoliitto.fi
www.raisacacciatore.fi

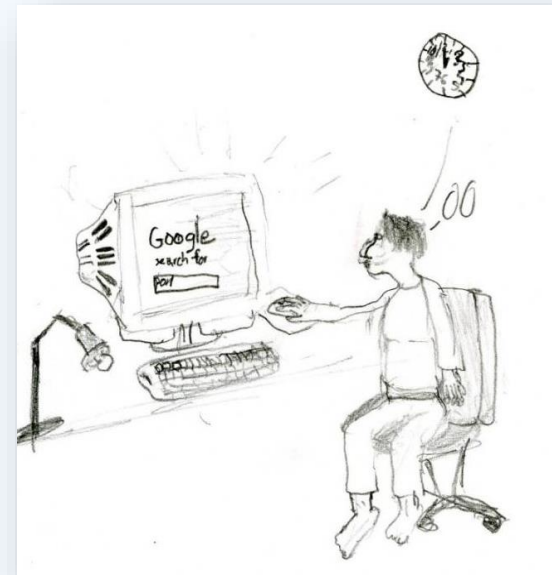
Kuvat: Osmo Penna,
Annika Hanhivaara,
lapset ja nuoret

???

Tietoa
saadaan ja
kysymyksiä
nousee...

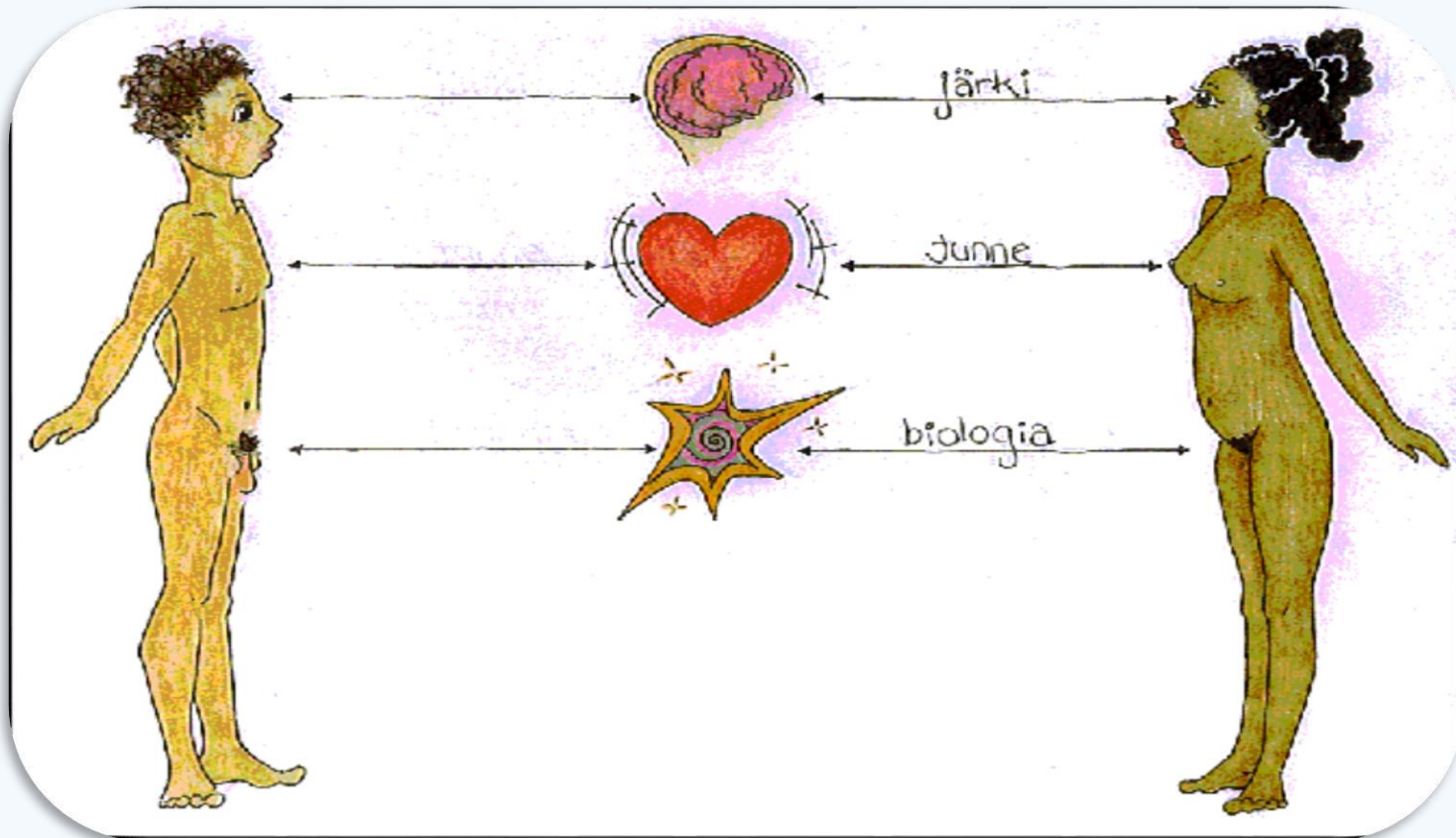

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen huolen aiheet

- **Lapset saavat ympäristöstään liikaa tietoa, johon he eivät ole kypsiä.** 88% täysin/jokseenkin samaa mieltä.
- **Näen lasten tekevän sellaisia seksuaalisia tekoja, jotka voivat liittyä asioihin, joita lapsen ei olisi pitänyt nähdä tai kokea.** 47% kyllä
- **Oletko havainnut lapsella käytöstä, joka voi johtua siitä että lapsi on kokenut jotakin kielteistä seksuaalista?**
 - läheisyyden karttamista; ei pidä sylissä olemisesta
 - karkeat puheet ja teot
 - vetäytyminen, ahdistuneisuus, häpeä

SEKSUAALISUUDEN JA KEHITYKSEN KERROKSIA

Tunteiden tärkeät portaat tapahtuvat lapsuus- ja nuoruusiässä (Yli kymmenen vuoden matka)

Uteliaisuus

Herkistyminen

Rohkaistuminen

Biologinen kehitys

Seksuaalisuuden portaat -malli

- Tunnetason kypsymistä.
- Sisäistä, ikään liittyvää, portaittaista muutosta.
- Mahdollistaa portaittaisen, lapsen ja nuoren kehitysvaiheeseen soveltuvan ja jatkuvan seksuaalisuuden tuen ja riskien ennaltaehkäisyyn kasvatuksen keinoin.
- Ei kuvaa toiminnan toteutumista vaan toiveiden ja valmiuksien tasoa.
- Tunteiden kohteet ja toiminnan tavoitteet muuttuvat lapsen ja nuoren kehityksen myötä.

Aikuiselle:

- Tarjoaa portaittaisen, ikä- ja kehitystasoon soveltuvan mallin puhua seksuaalisuudesta, sen sosiaalisesta ja tunnepuolesta.
- Kuvaa ikätasoisien tunnemaailman, jota aikuinen voi tukea ja suojata.
- Kaiken ikäisten lasten ja nuorten seksuaalikasvatukseen tunteiden hallinnan ja seurustelun osalta.
- Tarjoaa heti sovellettavissa olevan työvälineen seksuaalikasvatukseen eri ikäisille lapsille ja nuorille.

Lapselle ja nuorelle:

- Tarjoaa mallin samaistua omaan ikätasoiseen kehitysportaaseen.
- Lisää ymmärrystä ja hyväksyntää omalle yksilölliselle kehitykselle ja sen portaittaisuudelle.
- Vahvistaa kykyä tunnistaa oma kypsyys, valmiudet ja kehitysvaihe.
- Auttaa toimimaan omaa tunnetta ja järkeä kuunnellen median tai kaveriporukan ristipaineissa.

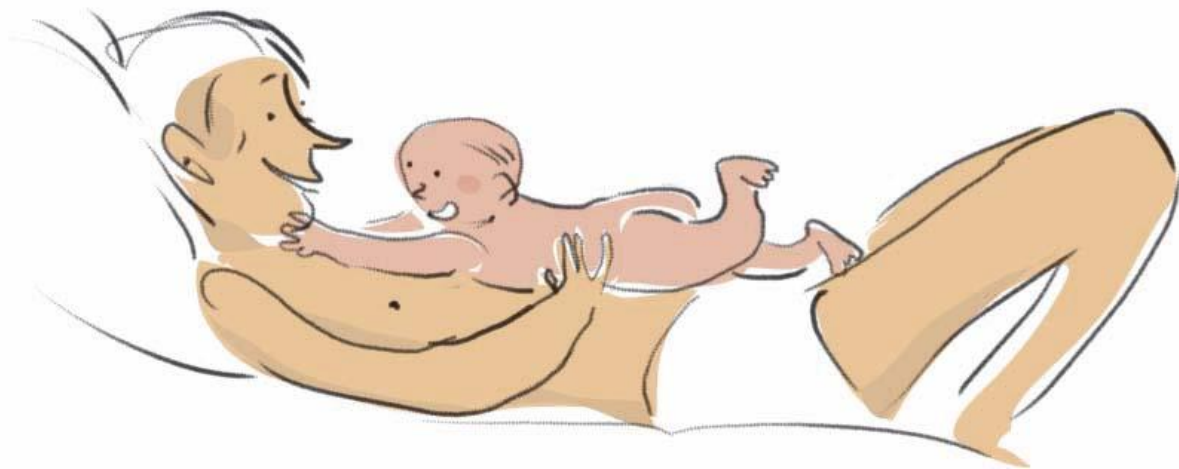
Lapselle ja nuorelle...

- Antaa luvan olla kiiruhtamatta kertomalla, että omaa kehitystä ei voi jouduttaa tekemällä ylemmän portaan tekoja.
- Antaa ymmärryksen sille, miksi omaa kypsymistä ja halun heräämistä kannattaa odottaa.
- Tarjoaa mallin ymmärtää ja kunnioittaa myös mahdollisesti kumppanin eritahtista kehitystä.
- Vahvistaa harkintaa, itsetuntemusta ja itsearvostusta.

LÄHEISYYS, turva, lohtu ja yhteenkuuluvuus

**Lupa kehollisuuteen
lupa nautintoon!**

KOSKETTAMINEN

Silittely, sylittely, peuhupainit...

- Vahva kehonkuva,
- Itseluottamus, Minun lähelläni on hyvä olla!
- Läheisyys on mukavaa ja turvallista!

Kosketus luo itsetuntoa ja muuttaa asenteita

Turun Sanomat, TERVEYS 23.4.2012

...Sormemme hakeutuvat automaattisesti kivistävään kehon kohtaan. Suru kiepauttaa kätemme vartalon peitoksi. Hermostuneena vääntelemme käsiämme.

Koskettaminen on ihmiselle niin tärkeää, että lohdutamme, rauhoitamme ja hoidamme itseämme myös omalla kosketuksella....

Toimittaja Vappu Pitkänen

Asiantuntijoina lastenpsykiatrit

Raisa Cacciatore ja Jukka Mäkelä

Weaver et al 2004: Emon varhainen hoiva vaikuttaa poikasen stressinsäätelyjärjestelmän kehitykseen epigeneettisten muutosten kautta.

RIITTÄVÄN HYVÄ ★ MIELIKUVA ★

ITSETUNTO
Kelpaanko?
Riitänkö?
Olenko
viehättävä?

Uteliaisuus

*Sopivuuksääntöjä
opetellaan vasta...*

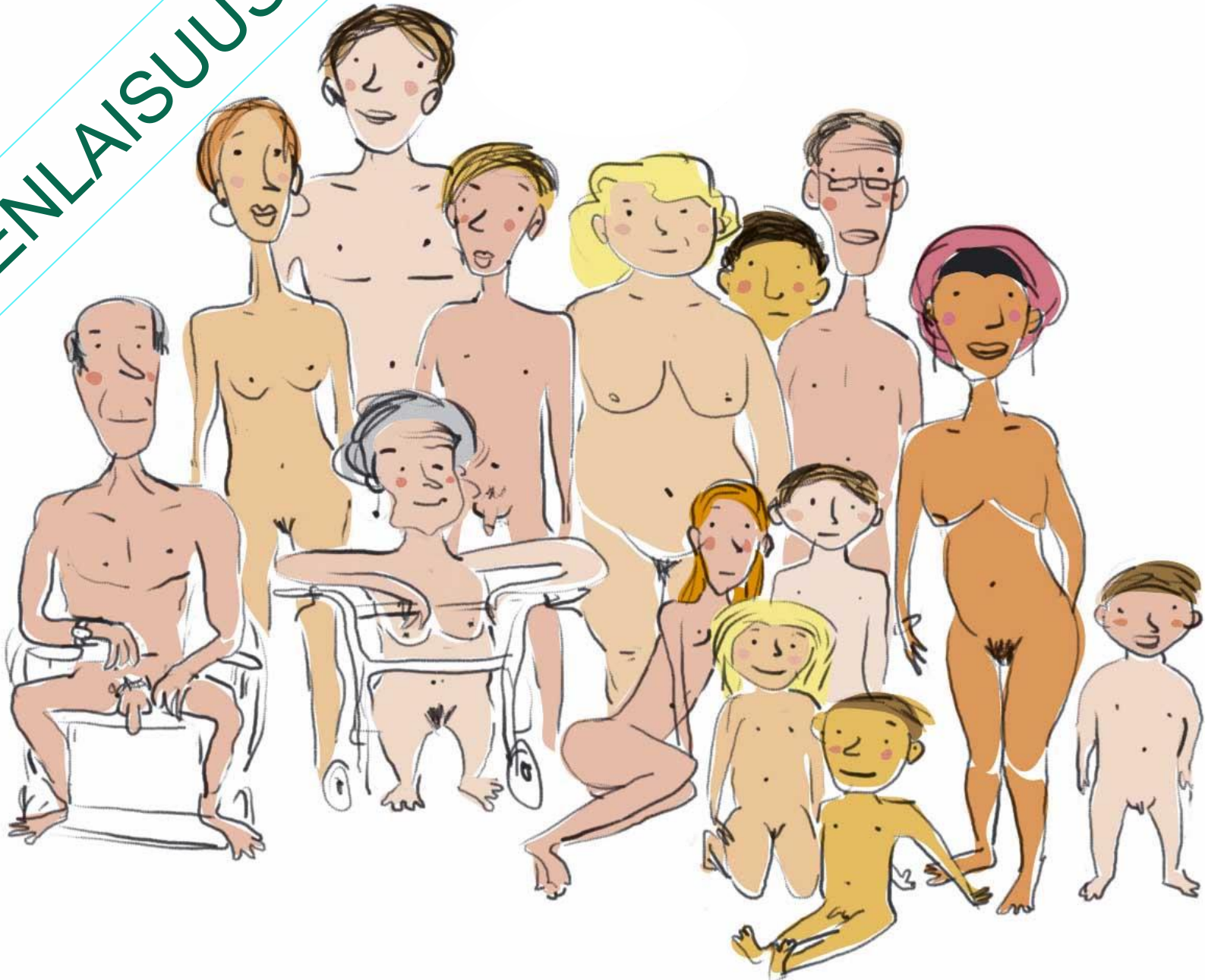

ALASTOMUUS

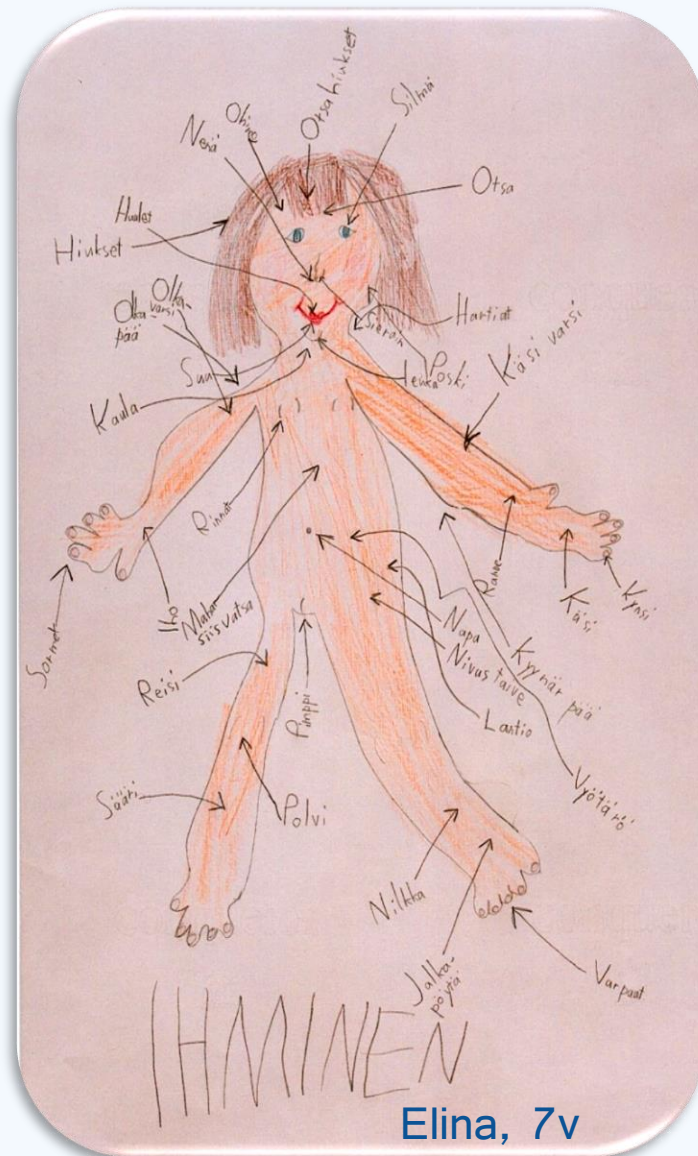

MONENLAISUUS

OMA KEHO ikioma!

Oman
kehityksen
tunteminen ja
arvostaminen
= suojelua

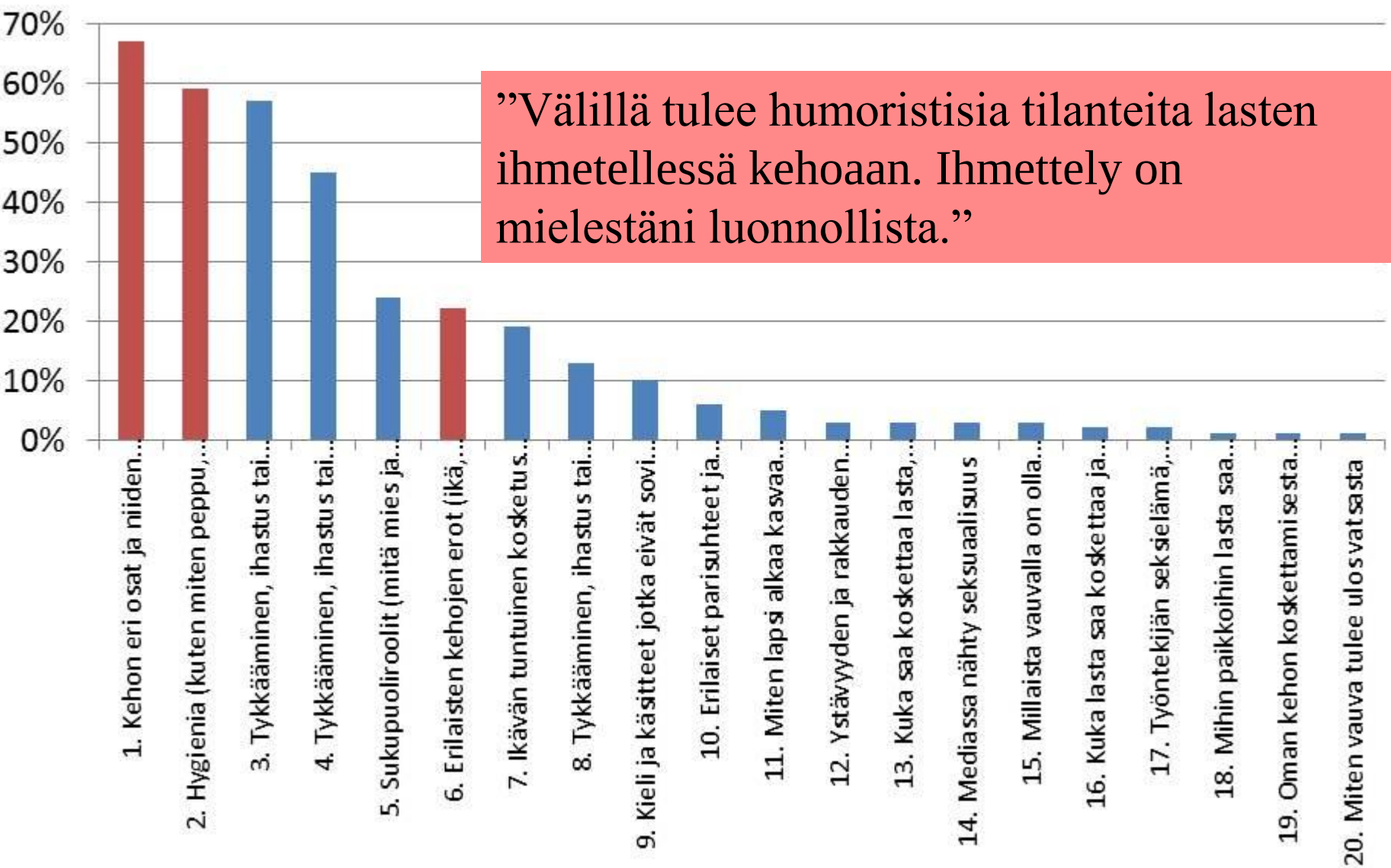
Mielikuva sukupuoliroolista

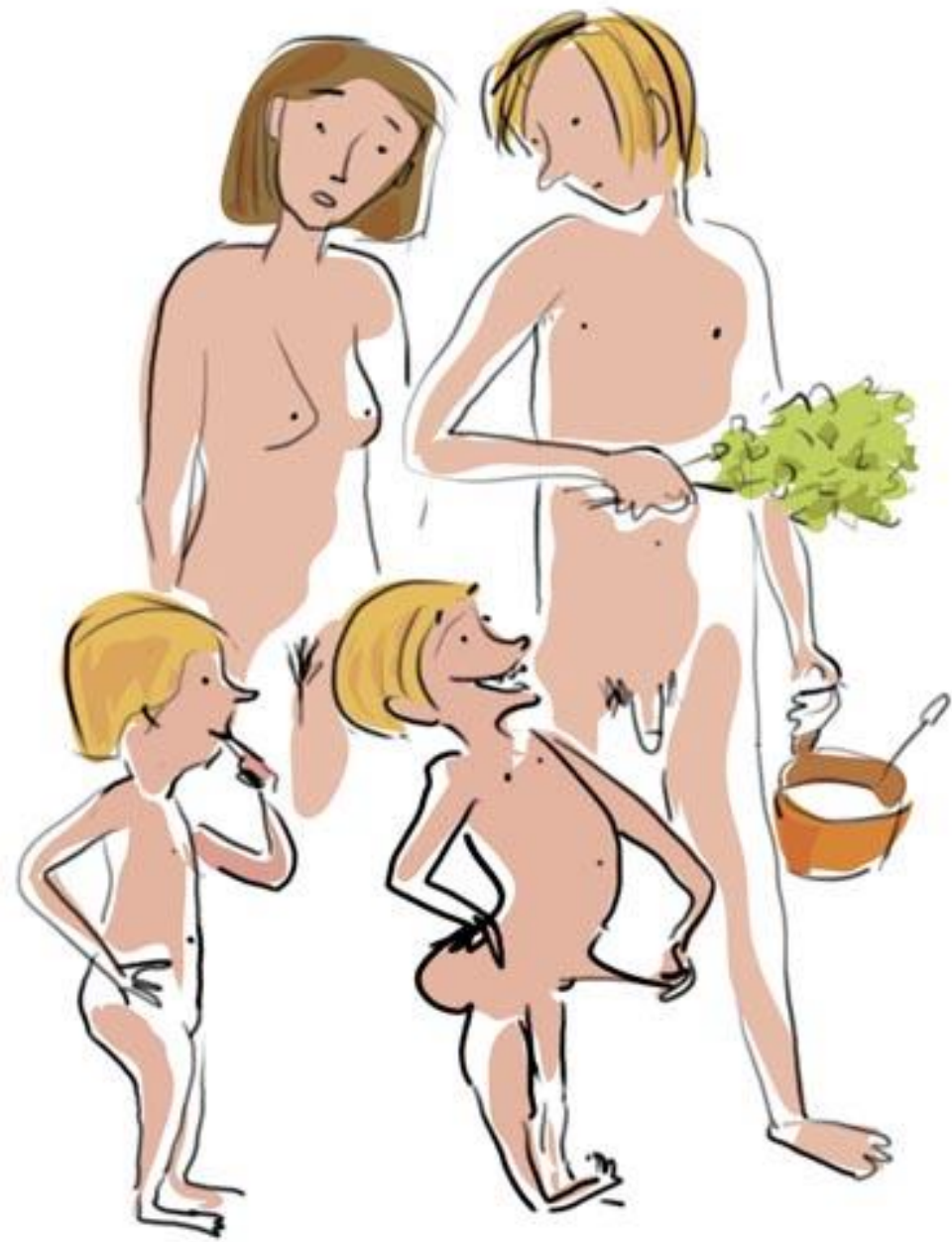
Onko hyvä asia olla poika tai tyttö tai muuta
Perheen aikuisten tyytyväisyys ja asenteet

Oletko kohdannut seuraavia lasten itse esittämiä kysymyksiä tai pohdintoja omassa työssäsi? (päivittäin tai viikoittain)

1. Ihmiskeho ja kehitys

LEIKILLISYYS

Oman kehon tutkiminen, tyynnyttely ja hellittely (unnuttaminen)

- Lohtua
- Rauhoittumista
- Turvaa

Aikuinen tukee ja suojaa:

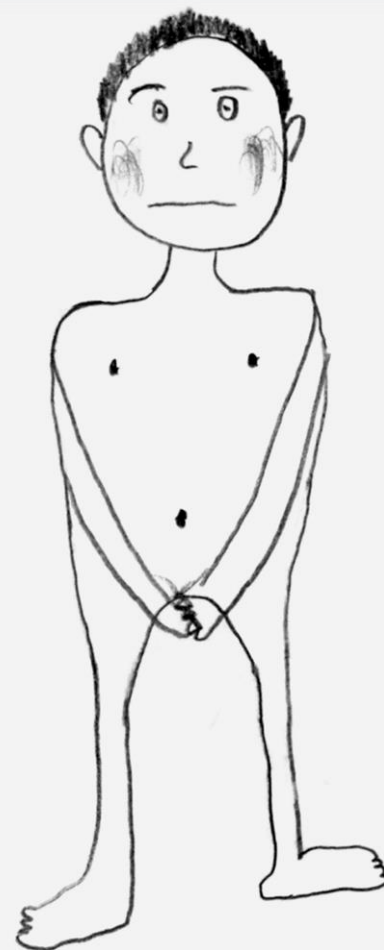
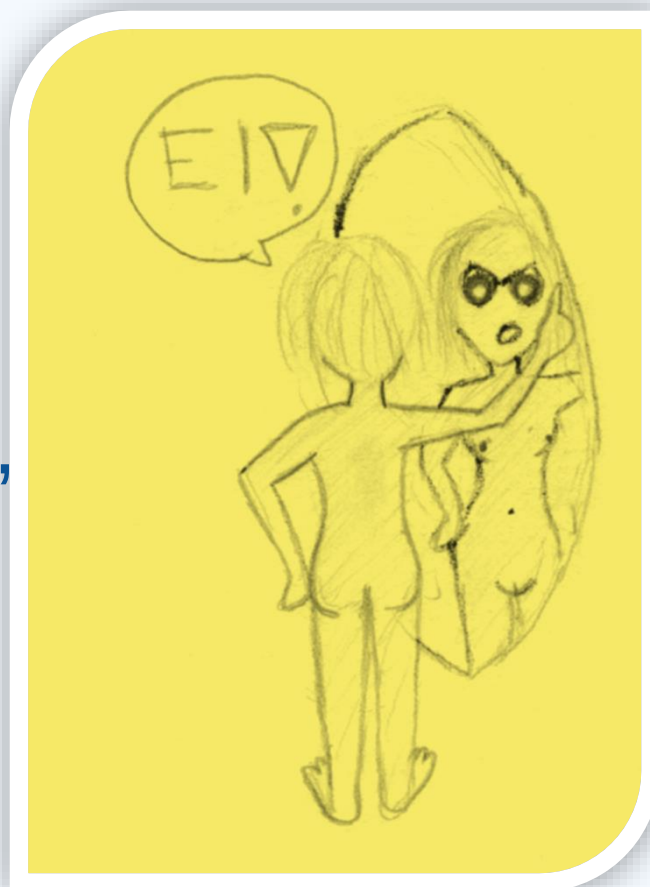
- Turvallinen
- Mukava läheisyys
- Opetetaan intiimiyttä ja rajoja
- Selitetään asioita

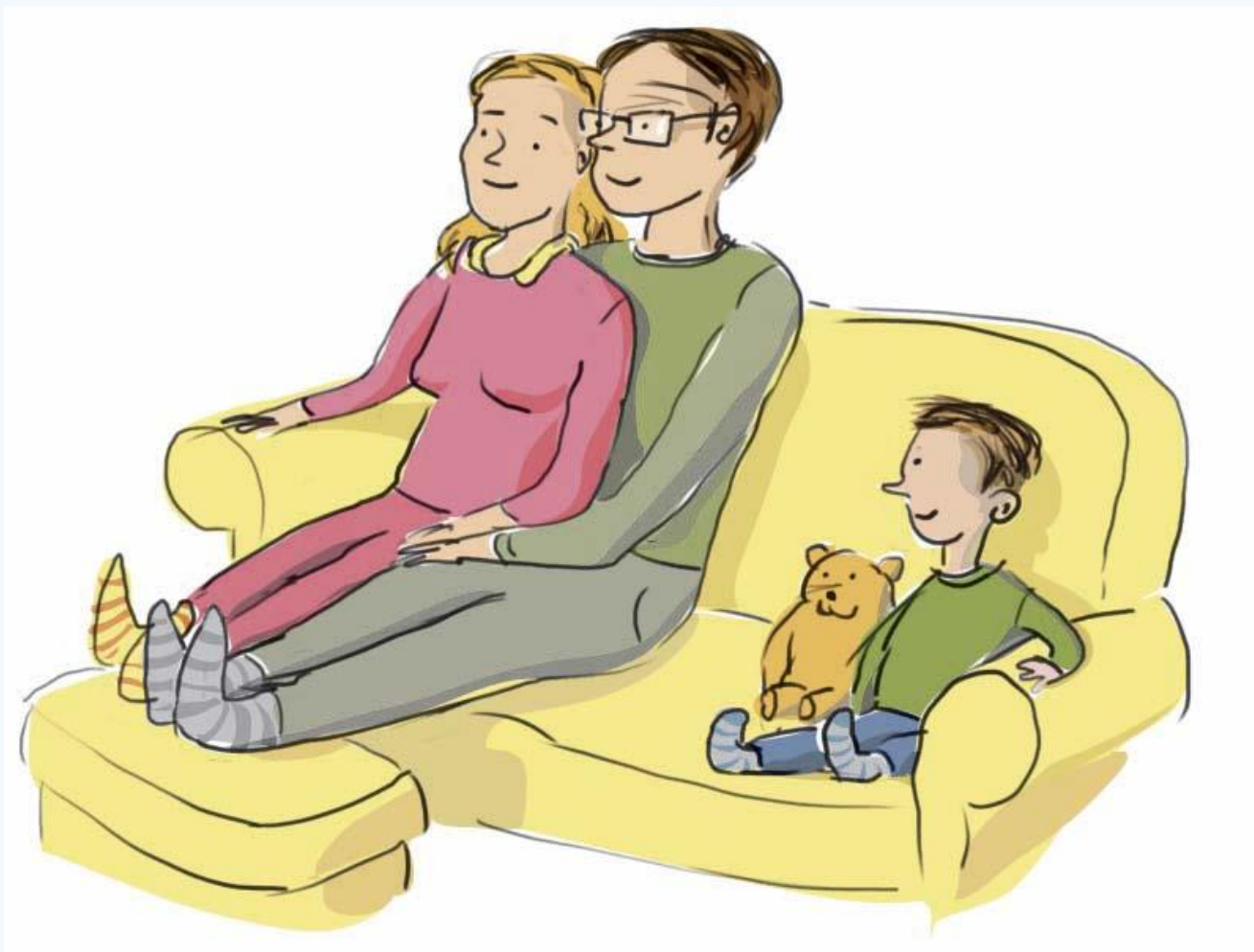
***...jos joku koskettaa tai käyttäytyy
sinua kohtaan ahdistavasti***

1. Sano EI!
2. Lähde pois!
3. Kerro aikuiselle,
johon luotat!

Vanhempien ikäien

1

J dolirakkaus

2

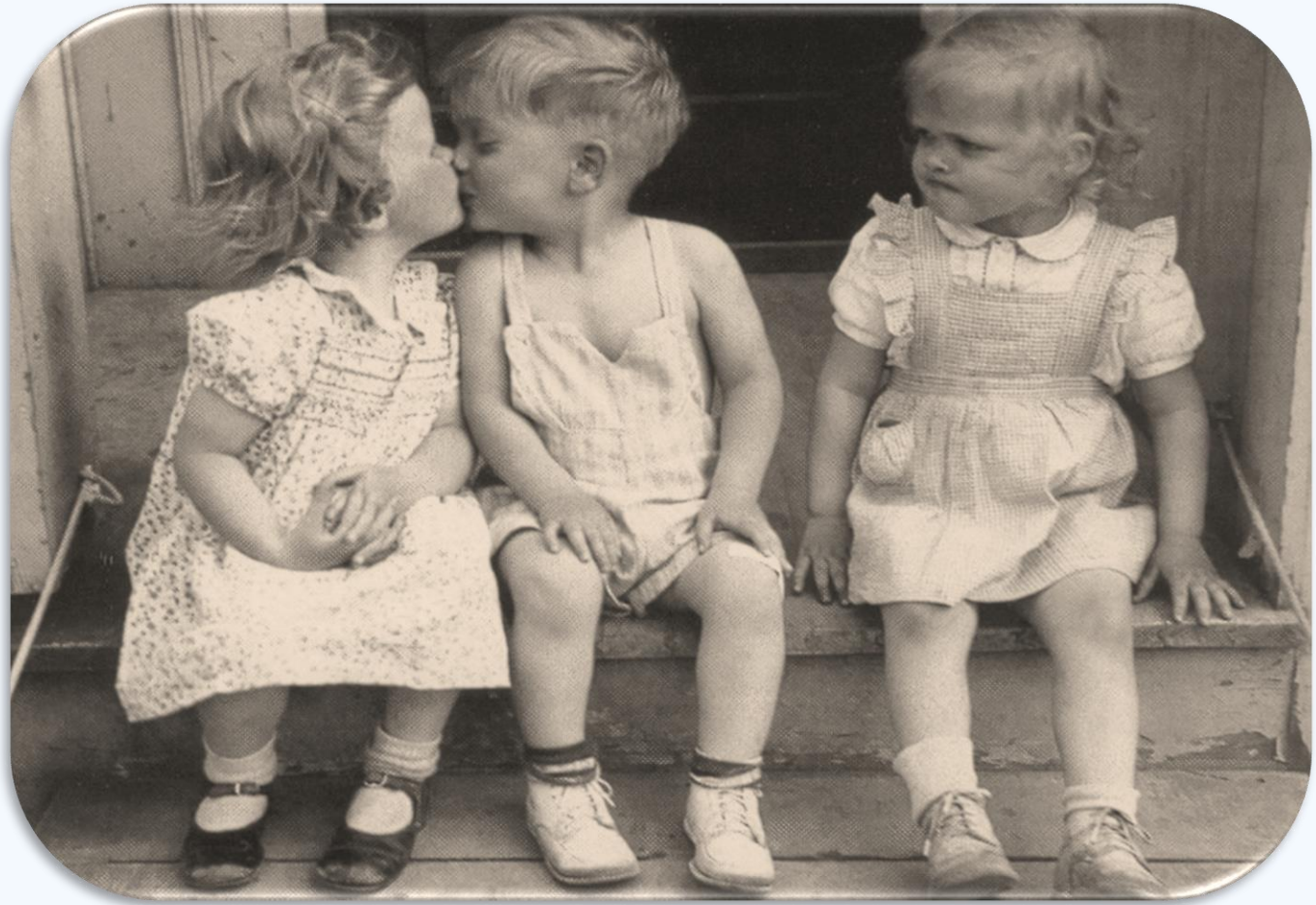
Oletko kohdannut seuraavia lasten itse esittämiä kysymyksiä tai pohdintoja omassa työssäsi?
(päivittäin tai viikoittain)

2. Tunteet

Pettymyksistä selviytyminen

Mistä lapset tulevat?

Oikeaa tietoa!
Ikätasoisesti!

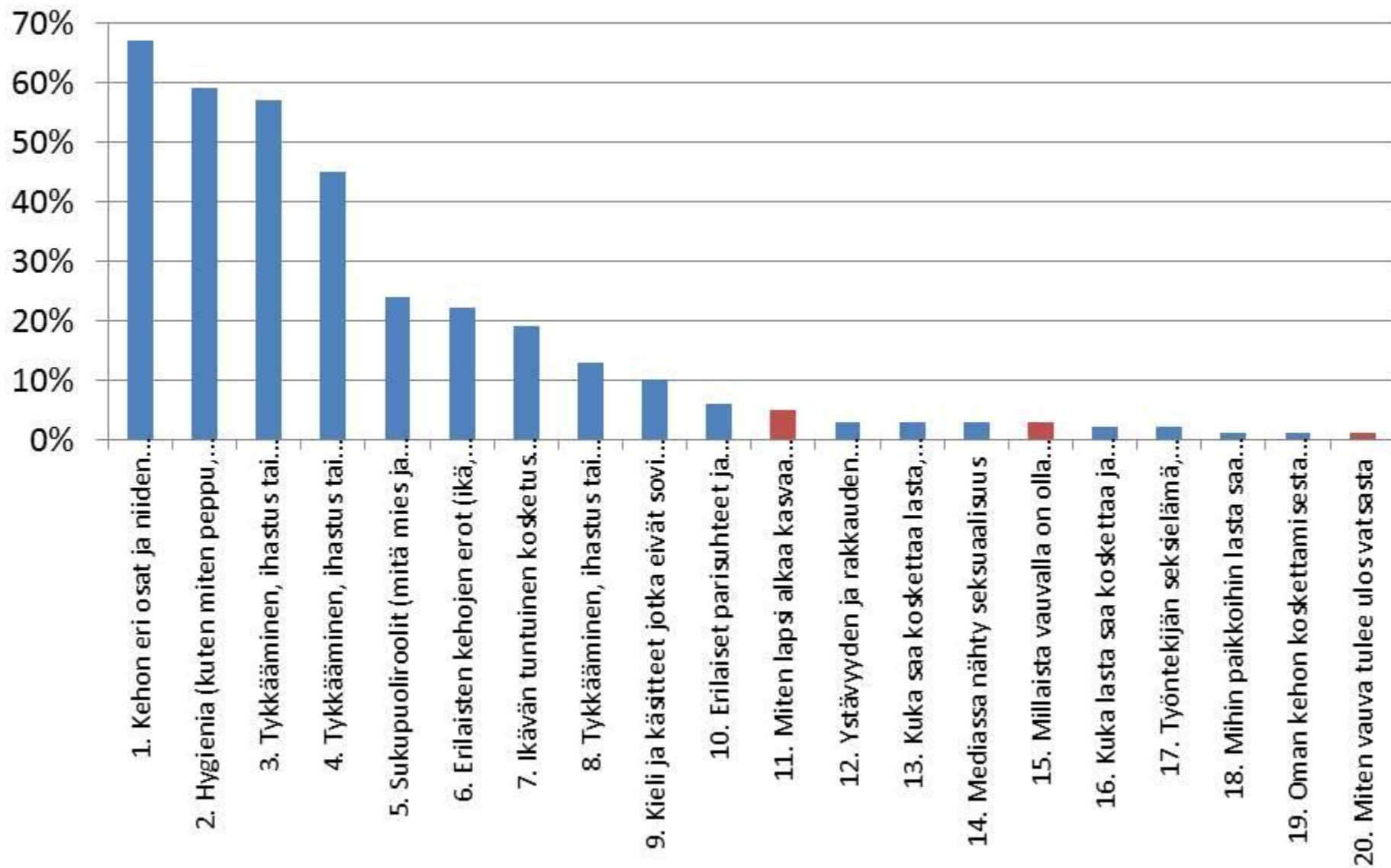
Sateenkaariperhe, sateenkaarialku

www.seta.fi

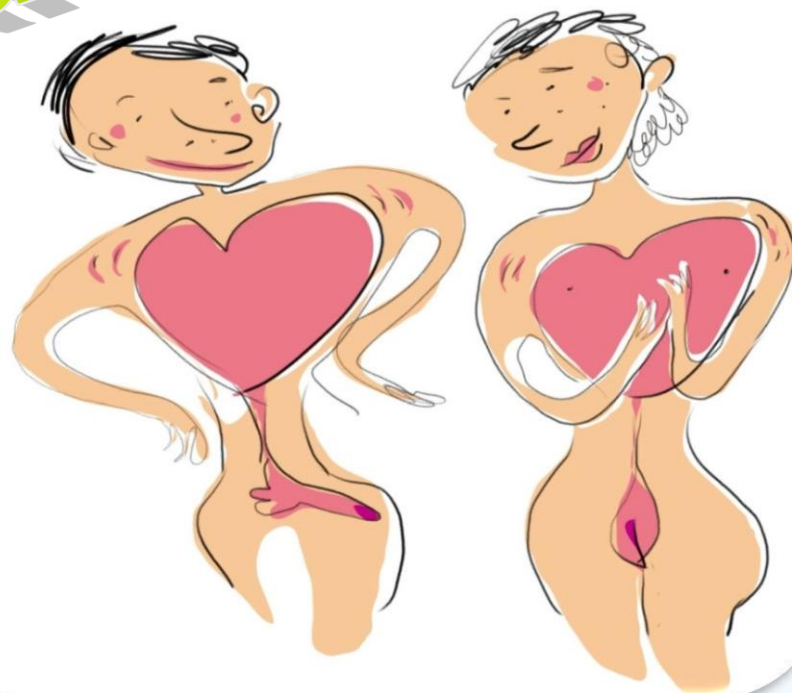
Onko minussa jotain outoa? Onko yhtä hyvä syntyä keinohedelmöityksellä kuin rakastelulla? Monimuotoinen perhe voi olla vaikkapa 2 äitiä ja yksi isä. Isä on miesparin puolikas, mukana perheen arjessa jouluna ja juhannuksena. Siis 3 vakivanhempaa. Asenteet syntyvät alle kouluikäisen kuvastoista ja mielikuvista.

2. Lisääntyminen

Homo, bi vai hetero?

Saako tyttö olla poikamainen, poika tyttömäinen?

”Varhaiskasvatus tarvitsisi tietoa, kuinka suhtautua "prinsessapoikiin" ja "äijätyttöihin””

Seksuaalisuuden haltuunotto

POSITIIVINEN MINÄKUVA

Olen hyvä!

Minua kannattaa
suojata!

KIITOS!!